

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНШОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В СУЧАСНОМУ МОВНОМУ ПРОСТОРИ

Стуліка О.Б.

Маріупольський державний університет

В статті визначено ступень впливу іноземних слів на сучасні українську та російську мови, розглянуто поняття «рунгліш» та причини його виникнення, з'ясовано позитивні та негативні сторони вживання рунглішу, доведена необхідність розуміння поняття «рунгліш» для подальшого його використання.

Ключові слова: запозичення, рунгліш, англіцизм, американізм, словотворчість.

Лексичний склад української мови, як і будь-якої іншої, безперервно розвивається, що зумовлено таким же безперервним розвитком людського суспільства. Поява у мові нових або розширення значень існуючих слів викликається потребою людини називати нові предмети, явища, поняття. І навпаки, зникнення старих предметів, явищ, понять зумовлює випадіння з ужитку слів, що їх позначали. Поява нових і втрата старих слів – два процеси, що діють у мові постійно. Причому перший з них випереджує другий: у мові нових слів завжди з'являється більше, ніж зникає старих. Обидва процеси характеризуються поступовістю, довготривалістю. Нові слова або окремі нові значення давніх слів набувають поширення, стають активно використовуваними в житті і діяльності людей звичайно не відразу, а протягом певного часу.

Проблема мовних контактів є однією з центральних в сучасній лінгвістиці. Мови і діалекти розвиваються в безперервній і тісній взаємодії. Постійна динамічна зміна, а не стабільність характеризує природний стан мови. Яскравим прикладом мовних контактів можна вважати появу і функціонування в одній мові слів іншої мови.

Останнім часом в українському та російському суспільствах прогресує тенденція до активного вживання слів англійського походження в повсякденній мові. Значного впливу у вітчизняній культурі набуває так званий «рунгліш» – це перекручування англійських слів на російську мову [1]. Після розпаду СРСР англіцизми почали швидко проникати в російську мову. Однією з причин була нестача власних слів для позначення технічних нововведень ринкового капіталізму. Іншою ж, міграція людей закордон та введення іноземного телебачення. Також, вагому роль у формуванні лексичного фону населення відіграють ЗМІ.

Рунгліш (англ. Runglish) – це неологізм, яким американські лінгвісти позначають мову, на якій російськомовні люди розмовляють з англійськими; англійська мова на російський манер. З лінгвістичної точки зору рунгліш являє собою змішану мову або псевдодіалект англійської мови. Також мається на увазі значне використання англійських слів в повсякденній мові, зокрема, це характерно для молоді.

Однією з проблем сучасної лінгвістики є взаємодія та взаємовплив мовних явищ декількох мов. Вивчення та впровадження такого явища як «рунгліш» все частіше використовується у мові російського та українського населення. Тож, актуальність роботи не підлягає сумніву.

Проблемою запозичення в українській та російській мовах в свій час займалися такі дослідники, як В. Виноградов, І. Голуб, Н. Авілова, С. Булич, С. Біржакова та інші. Натомість таке явище як «рунгліш» вченими ще вивчено не досить детально.

Об'єктом дослідження виступає процес запозичення в англійській, російській та українській мовах.

Предмет дослідження – процес вживання запозичень англійських слів в російській та українській мовах, їх написання та вимова.

Мета нашої роботи полягає у визначенні ступеня впливу іноземних слів на українську та російську мови; з'ясуванні позитивних та негативних сторін; необхідності розуміння поняття рунгліш для подальшого його використання.

Реалізація мети передбачає **розв'язання наступних завдань**: надати визначення терміну «рунгліш» та відстежити історію виникнення цього поняття; обґрунтувати або спростувати ступінь використання рунглійських виразів; з'ясувати особливості мови рунглішу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Англіцизм – це запозичення з англійської мови, що застосовується для назви предметів або термінів, які не мають еквівалентів у російській мові. Часто англіцизми використовуються для точної передачі інформації в текстах, призначених для вузьких фахівців. Видання «Telegraph» називає процес проникнення англіцизмів в російську мову словом «рунгліш» (Runglish), на зразок Denglish (суміш німецької та англійської) і Spanglish (суміш іспанської і англійської) [2].

Зазвичай виділяють такі причини появи англіцизмів:

- поява нової термінології. У зв'язку з швидким розвитком і поширенням інформаційних технологій у повсякденному житті з'явилося багато нових предметів, які вимагають відповідної назви: e-mail, інтернет, ноутбук, диск, байт, сайт. В такому випадку нам простіше використовувати вже наявні слова іншої мови, ніж винаходити нові;

- данина моді. Знання англійської мови вважається певною мірою престижно. Часто люди, використовуючи англіцизми, хочуть виглядати модно, престижно, завоювати повагу співрозмовника. Наприклад, слово «шопінг» звучить привабливіше слова «похід по магазинах»;

- експресивність новизни: багато фірм і компаній в якості назви використовують англіцизми, щоб привернути увагу новизною звучання: Beeline, Skyline, Wear black [4].

Runglish не є повноправною мовою (як російська, японська, англійська) і не класифікується, як гібридний мова [2]. Наразі ж немає однозначної згоди з приводу значення терміна «рунгліш». З однієї точки зору, рунгліш – це суміш російської та англійської, перекручування англійських слів на російський манер з додаванням суфіксів і закінчень. З іншого боку – це англійська під тиском і впливом рідної мови. «Багато іноземних слів проникло через інтернет, – відзначає глава російського підрозділу Google В. Долгов. – Але тепер «рунгліш» перетікає і в пресу, і в рекламу. Мова розвивається саме в цьому напрямку, і зупинити цей процес неможливо» [3].

До 1985 року пізнання англійської мови були вельми обмеженими. Однак на початку 90 років інтерес до вивчення англійської мови став різко зростати. Це було обумовлено багатьма соціально-політичними чинниками: ліквідацією «залізної завіси» і можливістю від'їжджати закордон, появою і швидким зростанням спільних підприємств, швидкої комп'ютеризацією країни і розвитком Інтернету, розширенням зарубіжних контактів. Все це призвело до появи нових сфер використання англійської мови в країні. У повсякденній мові стали з'являтися такі фрази як «кульний пост», «натуральний копипаст» і багато інших. Якщо раніше подібні явища відносили до розряду англїцизмів, то зараз все частіше використовується термін «рунглїш».

Термін «Runglish» з'явився в 2000 році. Сергій Крикальов, ветеран російської космонавтики, який брав спільну участь у російсько-американському проекті, так назвав цю мову, на якій космонавти спілкуються на борту Міжнародної космічної станції. З цього моменту термін став дуже популярним. Рунглїською мовою лінгвісти почали називати метод спілкування російськомовних емігрантів. Незабаром термін розширили і тепер так називають весь процес змішування української/російської та англійської мов [2]. Письменник Леонід Сторч називає мову, на якому російськомовні іммігранти в США і Канаді спілкуються між собою – «русінглїш».

Основою русінглїша – є російська мова, і в цьому плані він являє собою діалект або псеводіалект російської мови, а не англійської. Цим же терміном скористався Артур Кларк у своїй новелі «2010: Одісея 2». У цьому романі росіяни і англомовні члени екіпажу космічного корабля настільки зблизилися під час експедиції, що почали доволеньо змішувати російські та англійські слова в бесіді. Використання рунглїшу в той час було викликано необхідністю комунікації між американцями і росіянами.

Рунглїш не є самостійною мовою (як російська, японська, англійська тощо) і не класифікується, як гібридна мова, але при цьому рунглїш є складнішим і багатограннішим, ніж звичайні британські діалекти начебто Йоркширського. Проте питання про однозначний статус рунглїської мови – це справа найближчого майбутнього розглянути його у порівнянні з поняттям «англїцизм».

Джерелами появи англїцизмів у мові можуть слугувати:

- реклама. Вітчизняні рекламисти часто копіюють англомовну рекламу, заповнюючи російськомовні рекламні тексти англїцизмами: трїммер, пейджер, спойлер, локер, снукер, пул.
- інтернет. Зростання числа користувачів інтернету призвело до поширення комп'ютерної лексики. Наприклад: homepage, e-mail, контент, блогер, забанити, юзер, чатитися, біт, курсор, флешка.
- кінематограф. Популярність голлівудських фільмів призвела до появи нових слів у нашій лексиці: хоррор, блокбастер, вестерн, прайм-тайм, кіборг, термінатор.
- музика. Сприйняття США як центру музичної моди спричинило появу таких слів як: сингл, ремейк, трек, саунд-трек, постер і т.д.
- спортивна лексика: боулінг, дайвінг, скейтборд, сноуборд, байкер, шейпінг, фітнес.

Проте варто розглянути й іншу сторону рунглїшу. Він з'явився під час заповнення сфер життя суспільства новими професіями, технологіями, культурними інноваціями. Тому якщо порівняти певні терміни, що позначають одне і те ж поняття в російській і англійській мовах, то можна виявити, що сенс їх розмивається, а часто просто зникає [1].

Зупинимося докладніше на розгляді причин виникнення рунглїш у вітчизняному просторі.

Нині виділяють ряд англомовних запозичень, які використовуються у різних сферах нашого життя:

- 1) для позначення нових видів діяльності, наприклад: хакер, іміджмейкер, блогер, фрілансер;
- 2) для позначення нових понять людського знання: блог, браузер, контент, трафік в галузі комп'ютерних технологій; піар, офшор, інсайдер, промоушн – у сфері економіки та організації виробництва;
- 3) для нових предметів матеріальної культури: лептоп, мейкап, постер;
- 4) для нових музичних напрямків: хаус, транс, фолк, реп;
- 5) для старих понять з метою надання їм престижності: джоб-оффер (офіційне запрошення на роботу), ресепшн (адміністрація, реєстрація), клієнер (прибиральниця);
- 6) запозичення змішаного типу, що належать до молодіжної культури: флаєр – вхідний квиток на дискотеку зі знижкою; фейс-контроль – чергові на вході дискотеки, метою яких є не допустити туди п'яних; дрес-код – звід правил хорошого тону в повсякденному або святковому одязі [5].

У ході вивчення способів утворення рунглїшу виявлено, що найчастіше зустрічаються гібриди, тобто слова, утворені приєднанням до іноземного кореня російського/українського суфікса, приставки і закінчення, наприклад: юзати (to use – використовувати), пофіксити (to fix – виправити), пошерїть (to share – ділитися), прочекапіть (to check up – перевірити), зафрендити (to friend – додати в друзі). В таких випадках відбувається витіснення російських коренів із слова і заміна їх англійськими. Нерідко при створенні нових лексичних одиниць використовується прийом кальки. Калька – це слово або вислів, скопійовані засобами української мови з іншої мови, тобто значуща частина оригіналу буквально перекладена і займає в перекладі таке ж місце, як і в оригіналі. Розрізняють кальки лексичні, семантичні, фразеологічні. Калькування є одним із шляхів збагачення словникового складу мови. Однак у багатьох випадках воно стає причиною порушень мовної норми на лексичному рівні.

Слова іншомовного походження, вживаються із збереженням їх фонетичного і графічного вигляду. Це такі слова як обліковий запис (account – рахунок), брифінг (briefing – інформаційна нарада), спічрайтер (speechwriter – упорядник текстів промов). Запозичення англомовних аббревіатур. Немилозвучний, але популярний в офісному листуванні «фуй», що означає «інформацію не для чужих вух», відноситься до англомовної аббревіатури FYI (for your information). ASAP (as soon as possible, «якмога швидше», «при першій можливості») трансформується в російський «АСАП».

Звичайно, у рунглїшу є свої плюси. Він приніс в російську мову нові поняття у сферу ІТ-технологій, економіки, політики та культури. Він дозволяє більш чітко і емко відображати абстрактні поняття. Вважається, що люди, що вживають у своїй мові слова іноземного походження, виглядають більш ерудованими, просунутими. Проте іноді створюється відчуття, що використання англійської мови у вітчизняному просторі перетворюється на елемент іміджу.

У гонитві за всім іноземним, в прагненні копіювати західні зразки люди все більше втрачають свою самобутність, у тому числі і в мові. У молодіжному середовищі спостерігається зниження грамотності, мовної та загальної культури. У гонитві за часом люди перестають стежити за правильністю

написання повідомлень, наприклад, в чатах, та й за власною, живою мовою [1].

Британці давно звикли до напливу американізмів в англійську мову. Однак останнім часом ця мовна експансія призводить до того, що й самі англійці дедалі частіше послуговуються в мовленні американізмами, нехтуючи рівноцінними відповідниками з британської англійської. На думку відомого британського журналіста Метью Енгеля, деякі американізми становлять загрозу самобутності англійської мови [6]. Проводячи невеликий екскурс в історію британо-американських відносин, публіцист зазначає, що досягнення американців у технологічній, економічній та культурній галузях сприяли появі багатьох американізмів. Однак, він вважає, що ці досягнення не повинні ставати приводом для безглузлого і навіть «потворного» переважного вживання американізмів замість їх рівноцінних англійських відповідників у британських ЗМІ та їх проникнення в повсякденну мову англійців. За словами Енгеля, вони все частіше використовують rookie (амер.) замість newcomer (англ. новачок), elevator (амер.) замість lift (англ. ліфт), wrench (амер.) замість spanner (англ. гайковий ключ) і т.д. [6].

У той же час журналіст уболіває за живу, таку що крокує в ногу з часом, англійську мову. Ймовірно, тому вживання англійцями слів apartment (амер.) замість flat (англ. квартира) і freight train (амер.) замість goods train (англ. товарний поїзд) не здається йому таким уже недоречним. Автор статті визнає наявність сили і влучності деяких

висловів американського походження. Однак йому не до вподоби недбалість англійців у ставленні до рідної мови, яка часто призводить до зникнення характерних англійських фразеологізмів. «Ми дозволяємо британському варіанту англійської мови засихати», – пише Енгель. Відмінність Британії від Сполучених Штатів має зберігатися, як повинен зберігатися британський варіант англійської мови, підсумовує автор.

Нижче наведено деякі приклади американізмів, які наразі активно функціонують в англійській мові: to wait on – чекати (брит. англ. To wait for); shopping cart – візок для покупок (брит. англ. – Shopping trolley); a half hour – півгодини (брит. англ. – Half an hour); my bad – моя помилка, моя вина (брит.англ. – My fault); biweekly – раз на два тижні; двічі на тиждень; hike – стрибок або підйом (наприклад, price hikes – багаторазове і раптове зростання цін); значення в брит. англ. – прогулянка, подорож; to get smth. for free – отримати щось безкоштовно (брит.англ. – to get smth. free) [1].

Тож, в якості **висновку** зауважимо, що питання про використання слів іншомовного походження в українській та російській мовах є складним і вирішується неоднозначно. Вживання необхідних запозичених слів не вважається негативним явищем, але надмірне їх застосування однозначно оцінюється негативно, безоглядний мовний пуризм, який веде до збіднення лексичного складу, обмеження виражальних засобів мови, не завжди є бажаним.

Список літератури:

1. Ковалев А. Рунглиш [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.snob.ru/profile/8949>
2. The Daily Telegraph: российская молодежь перешла на «рунглиш» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.newsru.com/cinema/12sep2007/runglish.html>
3. Появление рунглиша [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/1562947/English-invades-Russian-language.html>
4. Смирницький А. І. Лексикологія англійської мови / А. І. Смирницький. – М.: 2000, – С. 175.
5. Масенко Л. Мовно-культурна ситуація в Україні (Соціопсихологічні чинники формування) / Л. Масенко // Дивослово. – 2001. – № 10. – С. 7-10.
6. Американізми: настільки реальна загроза англійській? [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/learning_english/2013/01/130130_le_americaa_english.shtml

Стулика Е.Б.

Мариупольский государственный университет

ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ИНОЯЗЫЧНЫХ ЗАИМСТВОВАНИЙ В СОВРЕМЕННОМ ЯЗЫКОВОМ ПРОСТРАНСТВЕ

Аннотация

В статье определена степень влияния иностранных слов на современные украинский и русский языки, рассмотрено понятие «рунглиш» и причины его возникновения, выявлены позитивные и негативные стороны употребления «рунглиша», обоснована необходимость понимания понятия «рунглиш» для дальнейшего его использования.

Ключевые слова: заимствования, рунглиш, англицизм, американизм, словообразование.

Stulika E.B.

Mariupol State University

THE PECULIARITIES OF FUNCTIONING OF FOREIGN BORROWINGS IN MODERN LANGUAGE

Summary

The article defines the degree of influence of foreign words on the contemporary Ukrainian and Russian languages, observes the definition of «Runglish» and the reasons of its appearance, distinguishes positive and negative sides of using «Runglish», proves the necessity of understanding the concept of «Runglish» for further usage.

Keywords: borrowing, Runglish, Anglicism, Americanism, word-building.